

**Demografická studie
vývoje počtu žáků základní školy
Městské části Praha 21**

**v období 2004–2013
a prognóza vývoje
na období 2014–2024**

**Vysoká škola ekonomická v Praze
fakulta informatiky a statistiky
katedra demografie
Jitka Langhamrová
Tomáš Fiala
srpen 2014**

Obsah

1	Úvod.....	3
2	Výchozí data, metodologické poznámky a scénář prognózy	4
3	Vývoj počtu dětí ve věku docházky do základní školy a počtu žáků ZŠ v MČ Praha 21 v letech 2004–2014	6
4	Prognóza vývoje počtu dětí ve věku docházky do ZŠ a počtu žáků ZŠ v MČ Praha 21 v letech 2014–2024	11
5	Závěry	14

1 Úvod

V období od roku 1989 došlo v České republice nejen k velkým politickým, ekonomickým a společenským změnám, ale i ke změnám demografického chování obyvatelstva. Již ve druhé polovině devadesátých let nastal nečekaně prudký pokles porodnosti, který byl v první dekádě tohoto století kompenzován jen částečně. V posledních několika letech úhrnná plodnost žen prakticky stagnuje a vzhledem k poklesu počtu žen ve věku nejvyšší plodnosti počet narozených v ČR klesá. Trend vývoje úmrtnosti je poměrně stabilní – pokračuje snižování úmrtnosti, střední délka života při narození roste. Zahraniční migrace velmi kolísá. Zatímco v roce 2007 dosáhl přírůstek obyvatelstva ČR zahraniční migrací téměř 84 tisíc osob, v dalších letech rychle klesal a v roce 2013 byl dokonce záporný.

Trendy demografického vývoje obyvatelstva jednotlivých krajů se však (někdy poměrně výrazně) liší od celorepublikových trendů. Týká se to zejména Hlavního města Prahy. Spolu se Středočeským krajem je tento region velmi atraktivní z důvodu poměrně široké nabídky pracovních příležitostí i pokračující bytové výstavby. To má za následek víceméně trvalý přírůstek obyvatelstva nejen v důsledku zahraniční, ale i z důvodu vnitřní migrace. (Navzdory migračnímu úbytku v roce 2013 se podle aktuální prognózy ČSÚ v dalších letech předpokládá opětovné postupné oživení migrace do Prahy.) Většinu migrantů tvoří osoby v produktivním věku, stárnutí populace v tomto regionu je proto pomalejší než v celé ČR. Rovněž pokles počtu živě narozených dětí není (zejména v Praze) tak velký, v dalších letech se dokonce (na rozdíl od celorepublikového trendu) předpokládá jeho opětovný nárůst zhruba na současnou úroveň.

Demografický vývoj jednotlivých městských částí se může rovněž lišit od celopražských trendů. Hlavní příčinou je opět nerovnoměrný vývoj migrace. Zatímco v některých městských částech převažuje již několik let vystěhovávání obyvatel, v jiných (zejména okrajových) lokalitách byl stále poměrně velký migrační přírůstek.

Uvedené změny mají řadu ekonomických i společenských důsledků. Výrazně ovlivňují například oblast školství, zejména co se týče změn potřebné kapacity mateřských a základních škol. Je pochopitelné, že vývoj počtu žádostí o umístění dítěte v mateřské školce či počtu žáků základních škol závisí především na vývoji počtu dětí příslušného věku v dané lokalitě. Ten však je dán nejen počtem narozených v dané lokalitě v posledních letech, ale i počtem přistěhovaných dětí předškolního a školního věku.

Na druhou stranu je třeba zdůraznit, že ne všichni žáci navštěvují spádové školy v místě svého bydliště. Zejména v Praze a jiných velkých městech, kde je mnoho mateřských i základních škol, dobrá dopravní obslužnost, a řada lidí pracuje v jiných oblastech města, než kde bydlí.

Městská část Praha 21 je však tvořena bývalou samostatnou obcí Újezd nad Lesy. I když je nyní součástí Hlavního města Prahy a má s Prahou poměrně dobré dopravní spojení, je od centrálních částí Prahy poměrně vzdálená a lze proto očekávat, že většina dětí bydlících v této městské části bude v této městské části chodit i do základní školy.

Předkládaná studie obsahuje analýzu počtu žáků Městské části Praha 21 v období od školního roku 2004/05 do školního roku 2013/14 a prognózu vývoje do školního roku 2014/15 do školního roku 2024/25. Analýza dosavadního vývoje je založena na údajích o počtu žáků jednotlivých ročníků základní školy v MČ Praha 21 a jejich porovnání s počty dětí v obvyklém věku docházky do příslušného ročníku s trvalým bydlištěm v uvedené městské části. Prognóza budoucího vývoje počtu žáků pak vychází z prognózy počtu dětí ve věku povinné školní docházky s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21 na základě demografické prognózy obyvatelstva této městské části.

2 Výchozí data, metodologické poznámky a scénář prognózy

Veškeré údaje o bydlišti osob (pokud není výslovně uvedeno jinak) se týkají trvalého bydliště těchto osob. Trvalým bydlištěm narozeného dítěte se rozumí trvalé bydliště jeho matky. Údaje o migraci jsou rovněž údaje o osobách, které se přihlásily do MČ Praha 21 k trvalému pobytu, resp. se z tohoto pobytu odhlásily, nikoli údaje o fakticky přistěhovalých, resp. vystěhovalých.

Výše uvedená analýza a prognóza vývoje obyvatelstva podle pohlaví a věku byla provedena na základě demografických dat poskytnutých Českým statistickým úřadem. Jedná se o aktualizaci prognózy vypracované pro MČ Praha 21 stejným autorským kolektivem v březnu 2013. Aktualizace spočívala především v zahrnutí demografických dat za roky 2012 a 2013, která v době vypracování původní prognózy ještě nebyla k dispozici.

Na úrovni MČ Praha 21 byly k dispozici údaje ČSÚ o složení obyvatelstva k 31. 12., počty živě narozených, přistěhovalých a vystěhovalých podle pohlaví a věku (u narozených podle věku matky) za každý rok z období 2004–2013. Údaje do konce roku 2013 (včetně složení obyvatelstva k 1. 1. 2014) jsou proto skutečné hodnoty dle podkladů ČSÚ, údaje od roku 2014 jsou výsledky prognózy.

Výpočet prognózy obyvatelstva MČ Praha 21 do konce roku 2024 byl proveden obvyklým postupem, tj. komponentní metodou s migrací. Výchozími daty bylo poslední známé složení obyvatelstva podle pohlaví a věku k 1. 1. 2014. Scénáře předpokládaného vývoje plodnosti, úmrtnosti i migrace pro celou MČ Praha 21 byly vytvořeny stejným způsobem jako v prognóze MČ Praha 21 z roku 2013 s tím rozdílem, že byl navíc zohledněn vývoj v letech 2012 a 2013.

Zatímco v letech 2010 i 2011 byla úmrtnost v MČ Praha 21 poměrně výrazně nižší než v celé Praze, v roce 2012 se rozdíly zmenšily a 2013 byla úmrtnost v MČ Praha 21 naopak vyšší. V malých populacích jsou takovéto meziroční výkyvy způsobené náhodnými vlivy poměrně časté a obvyklé, proto je korektnější porovnávat vývoj za delší období než jeden rok. Srovnávací index úmrtnosti (vzhledem k celé Praze) v MČ Praha 21 za celé období 2010–2013 byl roven 0,99, což znamená, že úmrtnost v MČ Praha 21 byla zhruba o 1 % nižší než v celé Praze. Z tohoto důvodu jsme pro výpočet prognózy přijali předpoklad, že i v dalších letech bude úmrtnost v MČ Praha 21 o 1 % nižší než úmrtnost v celé Praze předpokládaná podle aktuální prognózy ČSÚ z roku 2014.

Rovněž rozdíly mezi plodností žen v Praze 21 a v celé Praze se v posledních dvou letech poměrně výrazně snížily, přesto byla plodnost žen v MČ Praha 21 zhruba o 5 % vyšší. Předpokládali jsme proto, že po celé období prognózy bude plodnost žen v MČ Praha 21 o 5 % vyšší než plodnost žen v Praze podle prognózy ČSÚ z roku 2014.

Zatímco roční počty přistěhovalých do MČ Praha 21 ve druhé polovině minulé dekády se pohybovaly kolem 600–800, v letech 2012–2013 byly jen o málo vyšší než 400. Vzhledem k předpokládané pokračující bytové výstavbě na území MČ Praha 21 v rozsahu cca 30 dokončených bytů ročně se při výpočtu prognózy proto předpokládalo v dalších letech zvýšení počtu přistěhovalých na 460 ročně. Věkové a pohlavní složení přistěhovalých během období prognózy bylo odhadnuto jako vážený průměr hodnot z posledních 4 let a vyrovnáno klouzavými průměry. Nejvíce se do Prahy 21 stěhují lidé v mladším produktivním věku, muži zhruba kolem 35 let, ženy kolem 30 let. Protože mnozí z nich již mají děti, jsou mezi imigranty poměrně výrazně zastoupeny i děti předškolního věku (skupina 0–4letých).

Roční registrované počty vystěhovalých z MČ Praha 21 byly v posledních dvou letech jen nepatrně nižší než počty přistěhovalých. Předpokládané specifické míry emigrace mužů i žen byly opět vypočteny jako vážený průměr těchto měř za období 2010–2013 a vyrovnány klouzavými průměry. Během období prognózy by měl počet vystěhovalých mírně klesat, migrační saldo by mělo zůstat kladné, avšak pouze na úrovni několika desítek osob ročně.

Na základě prognózy vývoje složení počtu obyvatel podle pohlaví a věku v jednotlivých letech byl proveden pro jednotlivé školní roky odhad počtu a věkové struktury dětí ve věku docházky do základní školy. Nejprve se pro každý rok provedl odhad složení počtu osob podle pohlaví a věku k 1. září na základě předpokladu rovnoměrného rozdělení dnů narození během roku, tj. na základě předpokladu, že z každého populačního ročníku se 2/3 osob narodily v lednu až srpnu a zbývající 1/3 se narodila v září až prosinci.

Odhad počtu dětí ve věku povinné školní docházky do jednotlivých ročníků základní školy se pak prováděl s přihlédnutím ke skutečnosti, že ne všechny děti zahajují školní docházku jako 6leté. Rozdělení žáků podle věku při zahájení školní docházky se předpokládalo každý školní rok stejné jako v Praze ve školním roce 2013/14 (viz Tab. 2-1).

Tab. 2-1. Rozdělení žáků podle věku při zahájení školní docházky

<i>Pohlaví</i>	<i>5letí</i>	<i>6letí</i>	<i>7letí</i>	<i>8letí</i>	<i>Celkem</i>
chlapci	0,42%	73,02%	26,34%	0,22%	100,00 %
děvčata	1,36%	84,44%	14,06%	0,15%	100,00 %

Zdroj výchozích dat: Analyticko-statistický odbor MŠMT, Statistická ročenka školství 2013/2014 - výkonové ukazatele, Tab. C1.22, výpočet vlastní.

Dále se předpokládalo, že školní docházka všech dětí probíhá plynule bez přerušení a bez opakování některého ročníku. Brala se rovněž v úvahu skutečnost, že někteří žáci mohou závěrečnou část své povinné školní docházky absolvovat na *víceletém gymnáziu* nebo na konzervatoři. Tito žáci již pak **nebyli zařazováni** do skupiny dětí ve věku docházky do ZŠ.

Podíly žáků přecházejících na víceletá gymnázia či konzervatoře po ukončení 5. ročníku ZŠ byly v MČ Praha 21 výrazně vyšší než celopražský průměr. Zatímco v Hl. m. Praze činil tento podíl zhruba 15 %, v MČ Praha 21 se dlouhodobě pohyboval mezi 19–45 %. Průměr za poslední 2 roky činil 39 % (viz kap. 3). Předpokládali jsme proto, že i v ostatních letech po ukončení 5. ročníku přejde 39 % žáků na víceletá gymnázia. Naproti tomu podíl žáků přecházejících na střední školy až ze 7. ročníku byl výrazně nižší, v posledních 2 letech prakticky zanedbatelný. Z tohoto důvodu při výpočtech nepředpokládáme, že by po ukončení 7. ročníku další žáci přecházeli na střední školu.

Počet žáků ve věku docházky do základní školy s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21 pak můžeme chápat jako odhad potřebné kapacity školy za předpokladu, že tuto školu budou navštěvovat všichni žáci trvale bydlící v MČ Praha 21 (a škola nebude přijímat děti trvale bydlící mimo tuto MČ). Jsou to tedy v jistém smyslu **potenciální žáci** dané školy.

Reálné údaje o žácích jednotlivých ročníků základní školy v MČ Praha 21 za posledních 11 let (školní rok 2004/05 – školní rok 2014/15) poskytl odbor školství Úřadu městské části Praha 21. Tyto údaje většinou rozlišovaly žáky trvale bydlící v MČ Praha 21 a žáky s trvalým bydlištěm mimo tuto městskou část (včetně žáků bydlících mimo Prahu). Za školní roky 2004/05, 2005/06 a 2008/09, kdy byly k dispozici pouze celkové počty žáků jednotlivých ročníků (bez údajů o bydlišti) byly počty žáků trvale bydlících mimo MČ Praha 21 odhadnuty. Naproti tomu o žácích trvale bydlících v MČ Praha 21, kteří navštěvují základní školu mimo tuto městskou část nebo dokonce školu mimo Prahu, nebyly k dispozici žádné údaje. Počty těchto žáků lze pouze odhadnout jako rozdíl počtu dětí ve věku povinné školní docházky s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21 a počtu žáků základní školy v Praze 21 s trvalým bydlištěm v této MČ.

3 Vývoj počtu dětí ve věku docházky do základní školy a počtu žáků ZŠ v MČ Praha 21 v letech 2004–2014

Počet dětí ve věku povinné školní docházky s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21 se od roku 2004 do roku 2014 zdvojnásobil. Zatímco na začátku školního roku 2004/05 to bylo 516 dětí, na začátku školního roku 2014/15 je odhadovaný počet 1 032 dětí. Odhad vychází z počtu bydlících k 1. 1. 2014, je tedy velmi přesný. Velmi dynamicky rostl především počet dětí ve věku nástupu do 1. ročníku. Zatímco ve školním roce 2004/05 jich bylo pouze 57, ve školním roce 2014/15 se předpokládá téměř 180 dětí. Jejich počet se tedy ztrojnásobil. Viz Tab. 3-1.

Tab. 3-1: Počet dětí ve věku povinné školní docházky s trvalým bydlištěm MČ Praha 21 (počet potenciálních žáků školy)

Ročník	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
1	57	68	83	95	100	112	127	131	148	161	177
2	55	57	69	86	103	108	119	128	129	148	161
3	57	56	60	75	90	108	110	121	130	130	147
4	65	59	59	62	80	93	112	119	123	129	129
5	77	65	59	62	67	82	95	121	122	122	128
6	49	48	41	36	41	43	49	66	77	73	73
7	48	50	49	43	39	43	42	54	68	76	73
8	50	49	50	51	44	42	43	48	56	67	76
9	57	51	51	53	54	46	42	47	50	57	68
Celkem	516	503	521	563	619	676	739	835	904	963	1 032

Zdroj vlastní výpočet na základě dat ČSÚ

Skutečný počet žáků základní školy (Tab. 3-2, Obr. 3-1) se pochopitelně od počtu potenciálních žáků (někdy poměrně výrazně) lišil. Ne všechny děti trvale bydlící v MČ Praha 21 navštěvují tamní základní školu a naopak někteří žáci této školy tam nemají trvalé bydliště.

Tab. 3-2: Počet žáků základní školy v MČ Praha 21

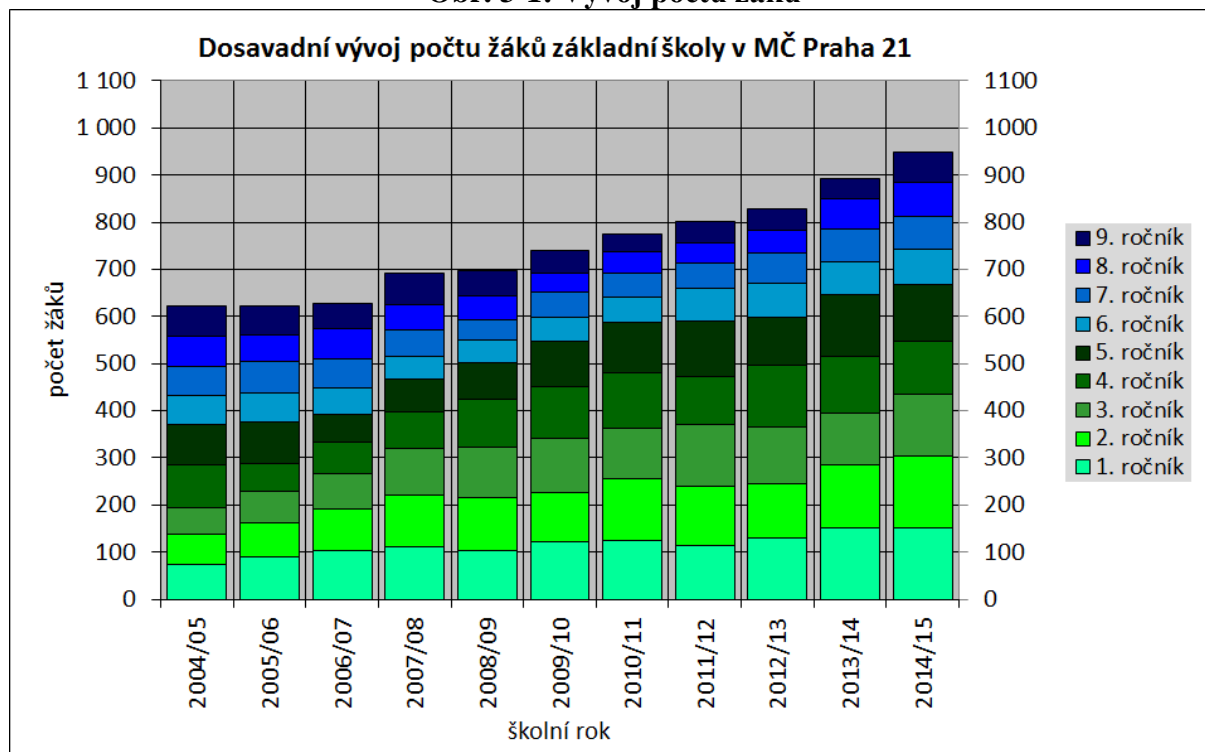
Ročník	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
1	74	89	102	112	102	123	126	115	131	152	151
2	65	74	90	109	115	103	130	126	115	133	153
3	55	67	75	99	107	116	106	129	119	111	131
4	91	57	67	77	100	108	119	102	131	118	113
5	85	90	58	70	79	97	107	117	103	133	121
6	63	61	56	47	47	52	53	70	72	69	75
7	62	66	62	57	42	52	51	53	65	70	69
8	62	58	64	54	52	41	46	45	47	64	71
9	64	61	55	67	53	47	38	45	46	43	65
Celkem	621	623	629	694	697	739	776	801	829	893	951

Zdroj dat: odbor školství Úřadu MČ Praha 21

Z uvedené tabulky i grafu je patrný výrazný pokles počtu žáků 6. ročníku v porovnání s počtem žáků 5. ročníku předchozího školního roku. Hlavní příčinou této skutečnosti je možnost přechodu na víceleté gymnázium či konzervatoř po ukončení 5. ročníku základní

školy. Dochází ke snížení počtu žáků o zhruba 20–45 %, průměrná hodnota za poslední 2 roky dosahuje zhruba 39 %.

Obr. 3-1: Vývoj počtu žáků

Zdroj dat: odbor školství Úřadu MČ Praha 21, zpracování vlastní

Pro další analýzu a prognózu jsou důležité především počty žáků základní školy v MČ Praha 21 trvale bydlících v této městské části. V prvních letech byly většinou o něco vyšší než počty potenciálních žáků (Tab. 3-3). Příčin může být několik. Na počátku sledovaného období byly počty žáků bydlících v MČ Praha 21 odhadnuty, nejedná se tedy o přesné počty. Kromě toho je pravděpodobné, že na víceletá gymnázia a konzervatoře odcházelo tehdy méně žáků než v současné době. Navíc někteří žáci jistě navštěvovali základní školu dříve nebo později než v obvyklém věku, ani opakování ročníku nelze zcela vyloučit.

Počínaje školním rokem 2008/09 jsou celkové počty žáků s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21 nižší než celkové počty potenciálních žáků a až na výjimky tomu tak je i v jednotlivých ročnících. Podíly dětí ve věku povinné školní docházky s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21, které chodí do základní školy v této městské části, se pohybují kolem 80–90 % (viz Tab. 3-4). Na základě této skutečnosti se můžeme domnívat, že v posledních letech zhruba 10–20 % dětí trvale bydlících v MČ Praha 21 absolvuje základní školní docházku v jiné než tamní škole.

Na druhou stranu do základní školy v MČ Praha 21 chodí i děti, které nemají v této MČ trvalé bydliště. Počet těchto žáků je však poměrně malý (Tab. 3-5). Počty žáků s trvalým bydlištěm mimo MČ Praha 21 přijatých do prvního ročníku byly (s výjimkou školního roku 2007/08 a 2010/11) každý školní rok menší než 10. Ve školním roce 2014/15 se předpokládá, že do 1. ročníku nastoupí pouze 2 žáci s trvalým bydlištěm mimo MČ Praha 21. Ve vyšších ročnících se počet žáků s bydlištěm mimo Prahu 21 někdy zvýšil (na 10–20 žáků), příčinou může být migrace.

Tab. 3-3: Počet žáků základní školy v MČ Praha 21 s trvalým bydlištěm v této MČ

Ročník	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
1	70	81	96	95	99	118	116	110	127	146	149
2	57	70	82	93	95	100	123	112	110	127	147
3	50	59	71	83	86	96	104	117	106	105	125
4	86	52	59	66	81	87	100	98	116	106	107
5	79	85	53	59	68	78	96	102	96	120	109
6	53	55	51	39	36	46	39	55	57	62	60
7	58	56	56	50	35	41	43	39	52	54	62
8	58	54	54	46	44	36	37	39	33	52	55
9	60	57	51	54	45	39	33	36	38	31	54
Celkem	571	569	573	587	589	641	691	707	735	803	870

Zdroj dat: odbor školství Úřadu MČ Praha 21

Tab. 3-4: Podíl žáků (v %) základní školy v MČ Praha 21 s trvalým bydlištěm v této MČ z celkového počtu bydlících dětí ve věku povinné školní docházky

Ročník	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
1	122,9	118,9	116,0	100,0	99,0	105,2	91,6	84,1	85,6	90,6	84,0
2	103,5	123,8	119,0	108,3	92,0	92,7	103,7	87,6	85,0	85,9	91,2
3	87,7	105,6	119,3	110,1	95,7	89,0	94,2	96,3	81,3	81,0	84,9
4	131,4	88,2	99,9	105,9	101,3	93,2	89,5	82,0	94,1	82,4	83,2
5	102,6	131,0	89,8	95,1	101,3	95,6	100,8	84,1	78,8	98,7	85,4
6	108,1	114,5	125,0	107,7	88,2	107,3	79,0	83,9	74,1	84,9	81,7
7	120,8	112,9	113,3	117,5	89,4	96,4	101,2	72,5	77,0	70,8	85,3
8	115,2	109,4	107,2	90,8	99,4	85,8	87,0	82,0	59,1	77,2	72,0
9	104,5	110,8	100,6	101,1	82,9	85,3	79,5	76,2	75,3	54,5	79,7
Celkem	110,6	113,2	110,1	104,2	95,2	94,8	93,6	84,7	81,3	83,4	84,3

Zdroj dat: ČSÚ, odbor školství Úřadu MČ Praha 21, vlastní výpočet

Tab. 3-5: Počet žáků základní školy v MČ Praha 21 s trvalým bydlištěm mimo tuto MČ

Ročník	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
1	4	8	6	17	3	5	10	5	4	6	2
2	8	4	8	16	20	3	7	14	5	6	6
3	5	8	4	16	21	20	2	12	13	6	6
4	5	5	8	11	19	21	19	4	15	12	6
5	6	5	5	11	11	19	11	15	7	13	12
6	10	6	5	8	11	6	14	15	15	7	15
7	4	10	6	7	7	11	8	14	13	16	7
8	4	4	10	8	8	5	9	6	14	12	16
9	4	4	4	13	8	8	5	9	8	12	11
Celkem	50	54	56	107	108	98	85	94	94	90	81

Zdroj dat: odbor školství Úřadu MČ Praha 21

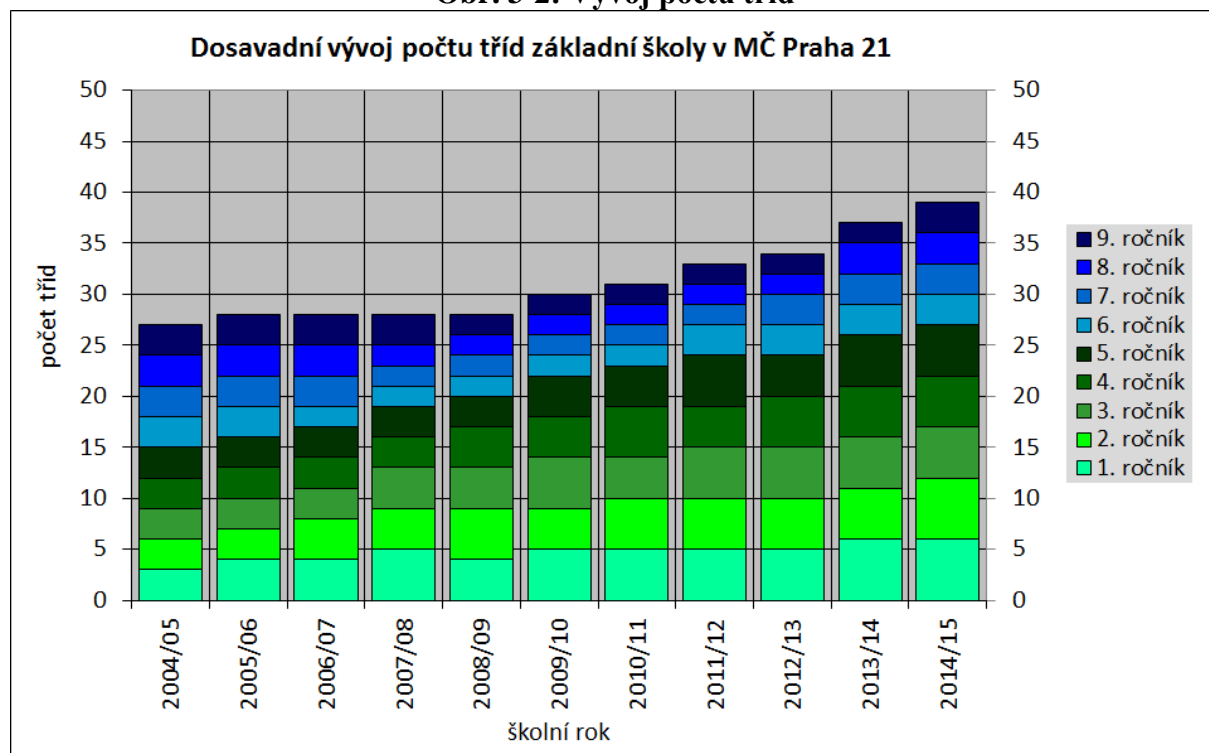
Rostoucí počet žáků si pochopitelně vyžádal růst počtu paralelních tříd jednotlivých ročníků. Na druhou stranu vzhledem k odchodu poměrně značného podílu žáků na víceletá gymnázia a konzervatoře bylo možné často počet paralelních tříd počínaje 6. ročníkem snižovat. Ve školním roce 2004/05 byly v každém ročníku 3 paralelní třídy, celkem tedy měla základní škola 27 kmenových tříd. Ve školním roce 2005/06 se již otevřely 4 paralelní třídy 1. ročníku, ve školním roce 2007/08 to bylo 5 paralelních tříd a v posledních 2 letech (2013/14 a 2014/15) dokonce 6 paralelních tříd. I když se počínaje 6. ročníkem snižoval počet paralelních tříd na 2 či na 3, bude ve školním roce 2014/15 potřeba již 39 kmenových tříd. Viz Tab. 3-6, Obr. 3-2.

Tab. 3-6: Počet paralelních tříd jednotlivých ročníků základní školy v MČ Praha 21

Ročník	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
1	3	4	4	5	4	5	5	5	5	6	6
2	3	3	4	4	5	4	5	5	5	5	6
3	3	3	3	4	4	5	4	5	5	5	5
4	3	3	3	3	4	4	5	4	5	5	5
5	3	3	3	3	3	4	4	5	4	5	5
6	3	3	2	2	2	2	2	3	3	3	3
7	3	3	3	2	2	2	2	2	3	3	3
8	3	3	3	2	2	2	2	2	2	3	3
9	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	3
Celkem	27	28	28	28	28	30	31	33	34	37	39

Zdroj dat: odbor školství Úřadu MČ Praha 21

Obr. 3-2: Vývoj počtu tříd

Zdroj dat: odbor školství Úřadu MČ Praha 21, zpracování vlastní

Průměrný počet žáků ve třídě byl v rámci celé školy v posledních letech velmi stabilní: pohyboval se mezi 24–25 žáky. V jednotlivých ročnících kolísal mezi 19–27 žáky ve třídě. Při

těchto výpočtech uvažujeme všechny žáky, tj. i ty, kteří nemají v MČ Praha 21 trvalé bydliště (Tab. 3-7).

Tab. 3-7: Průměrný počet žáků ve třídě jednotlivých ročníků

<i>Ročník</i>	<i>2004/05</i>	<i>2005/06</i>	<i>2006/07</i>	<i>2007/08</i>	<i>2008/09</i>	<i>2009/10</i>	<i>2010/11</i>	<i>2011/12</i>	<i>2012/13</i>	<i>2013/14</i>	<i>2014/15</i>
1	24,7	22,3	25,5	22,4	25,5	24,6	25,2	23,0	26,2	25,3	25,2
2	21,7	24,7	22,5	27,3	23,0	25,8	26,0	25,2	23,0	26,6	25,5
3	18,3	22,3	25,0	24,8	26,8	23,2	26,5	25,8	23,8	22,2	26,2
4	30,3	19,0	22,3	25,7	25,0	27,0	23,8	25,5	26,2	23,6	22,6
5	28,3	30,0	19,3	23,3	26,3	24,3	26,8	23,4	25,8	26,6	24,2
6	21,0	20,3	28,0	23,5	23,5	26,0	26,5	23,3	24,0	23,0	25,0
7	20,7	22,0	20,7	28,5	21,0	26,0	25,5	26,5	21,7	23,3	23,0
8	20,7	19,3	21,3	27,0	26,0	20,5	23,0	22,5	23,5	21,3	23,7
9	21,3	20,3	18,3	22,3	26,5	23,5	19,0	22,5	23,0	21,5	21,7
Celkem	23,0	22,3	22,5	24,8	24,9	24,6	25,0	24,3	24,4	24,1	24,4

Zdroj dat: odbor školství Úřadu MČ Praha 21, vlastní výpočet.

4 Prognóza vývoje počtu dětí ve věku docházky do ZŠ a počtu žáků ZŠ v MČ Praha 21 v letech 2014–2024

Podkladem pro výpočet prognózy vývoje budoucího počtu žáků jednotlivých ročníků je pochopitelně prognóza vývoje počtu dětí ve věku povinné školní docházky s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21 (potenciálních žáků) vypočtená na základě demografické prognózy celé populace MČ Praha 21. Po celé sledované období by měl být počet těchto dětí vyšší než 1 000, což je více než v právě skončeném školním roce 2013/14. Z výchozí hodnoty (1 032 ve školním roce 2014/15) by se měl postupně zvýšit až na téměř 1 160 (2018/19 – 2020/21) a v pozdějších letech velmi pozvolna klesat. Viz Tab. 4-1.

Tab. 4-1: Prognóza vývoje počtu dětí ve věku povinné školní docházky s trvalým bydlištěm MČ Praha 21

Ročník	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
1	177	169	167	162	161	152	148	147	144	142	139
2	161	177	169	167	162	161	152	148	147	145	142
3	147	160	176	167	166	160	160	151	147	147	144
4	129	146	158	174	165	164	159	158	150	146	145
5	128	127	144	156	171	163	162	157	156	148	144
6	73	77	77	87	94	103	98	97	94	94	89
7	73	73	77	77	87	93	102	97	97	94	94
8	76	73	73	77	76	86	93	102	97	96	93
9	68	76	72	73	77	76	86	92	101	96	95
Celkem	1 032	1 078	1 113	1 139	1 158	1 159	1 159	1 149	1 133	1 107	1 086

Zdroj: vlastní výpočet na základě výchozích dat ČSÚ

Analýza vývoje počtu žáků v minulých 10 letech potvrdila, že skutečné počty žáků základní školy v MČ Praha 21 trvale bydlících v této MČ byly v posledních letech v průměru o 10–20 % nižší než počty potenciálních žáků (s určitými výkyvy v některých ročnících). K této skutečnosti bylo při výpočtu prognózy skutečného počtu žáků přihlédnuto.

Výchozími údaji pro výpočet této prognózy byly podíly skutečného počtu žáků jednotlivých ročníků ze všech dětí ve věku docházky do příslušného ročníku ve školním roce 2014/15. Pro další školní roky se vycházelo z předpokladu, že do prvního ročníku se budou moci zapsat pouze děti s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21 a že podíl těchto žáků ze všech dětí ve věku zahájení školní docházky (potenciálních prvňáčků) se bude postupně zvyšovat až na 100 %, že tedy stále méně dětí s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21 bude mít možnost se zapsat na základní školní docházku v jiné škole. Dále se předpokládalo, že všechny děti (kromě migrantů a těch, kteří přejdou z 5. ročníku na víceletá gymnázia a konzervatoře) budou celou základní školní docházku absolvovat ve škole, kde nastoupily do 1. ročníku.

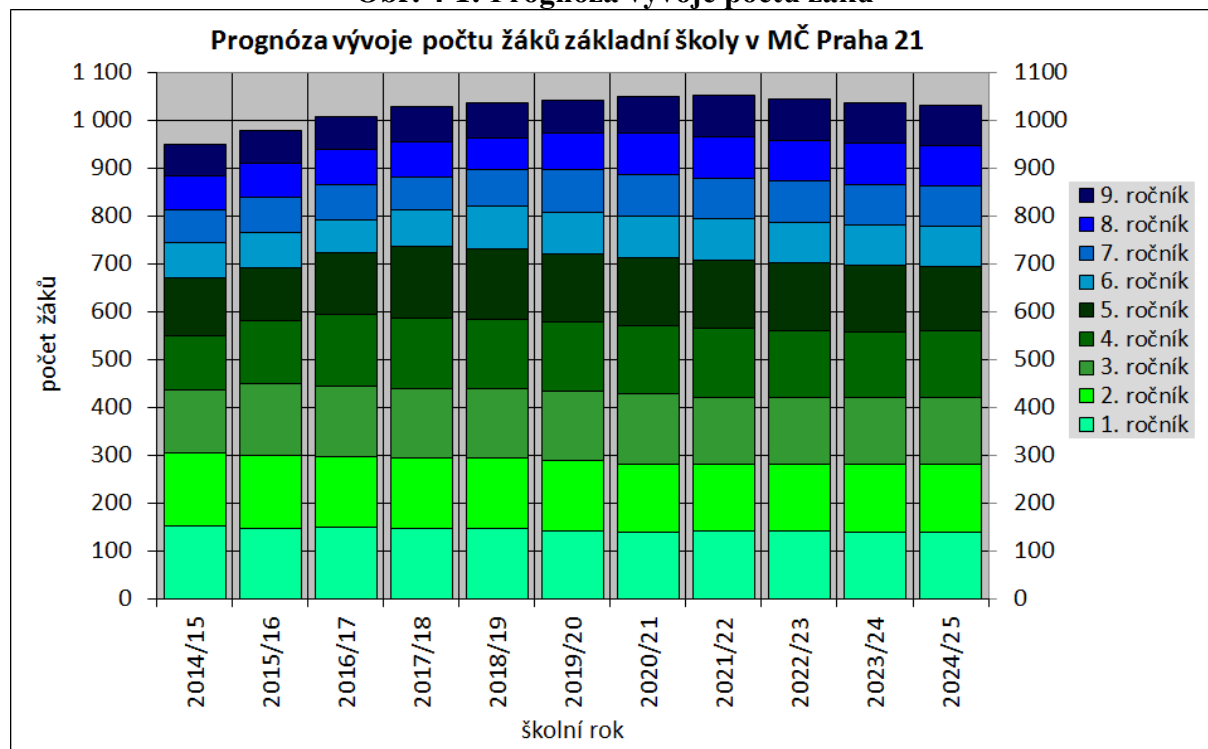
Celkový počet žáků ZŠ Praha 21 by měl v nejbližších letech dále růst, od školního roku 2016/17 by měl být vyšší než 1 000. Počet dětí nastupujících do 1. ročníku by se měl jen velmi pomalu snižovat ze současných zhruba 150 na přibližně 140, každý rok by bylo stále třeba otevřít 6 paralelních tříd (aby počet žáků ve třídě nepřekročil 25). Viz Tab. 4-2, Obr. 4-1.

Tab. 4-2: Prognóza vývoje počtu žáků základní školy v MČ Praha 21

Ročník	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
1	151	148	148	146	147	141	139	141	140	140	139
2	153	151	147	148	146	147	141	140	141	141	140
3	131	152	149	146	147	145	146	140	139	140	140
4	113	130	150	148	144	145	143	145	139	138	139
5	121	112	128	148	146	142	143	141	143	137	136
6	75	73	68	78	89	88	86	86	85	86	83
7	69	75	73	67	77	89	87	85	86	84	86
8	71	69	75	73	67	77	88	87	84	85	84
9	65	71	69	74	73	67	76	87	86	84	84
Celkem	951	980	1 007	1 028	1 036	1 040	1 050	1 052	1 043	1 035	1 032

Zdroj dat: vlastní výpočet na základě dat ČSÚ a odboru školství Úřadu MČ Praha 21

Obr. 4-1: Prognóza vývoje počtu žáků

Zdroj dat: odbor školství Úřadu MČ Praha 21, zpracování vlastní

Znovu zdůrazňujeme, že prognóza je vypočtena za předpokladu, že počínaje školním rokem 2015/16 škola již nebude přijímat žádné nové žáky, kteří nemají v MČ Praha 21 trvalé bydliště. (Dosavadní žáci však budou do školy chodit dále, bez ohledu na bydliště.) V opačném případě bude skutečný počet žáků ještě zvýšený o počet nových žáků s trvalým bydlištěm mimo MČ Praha 21.

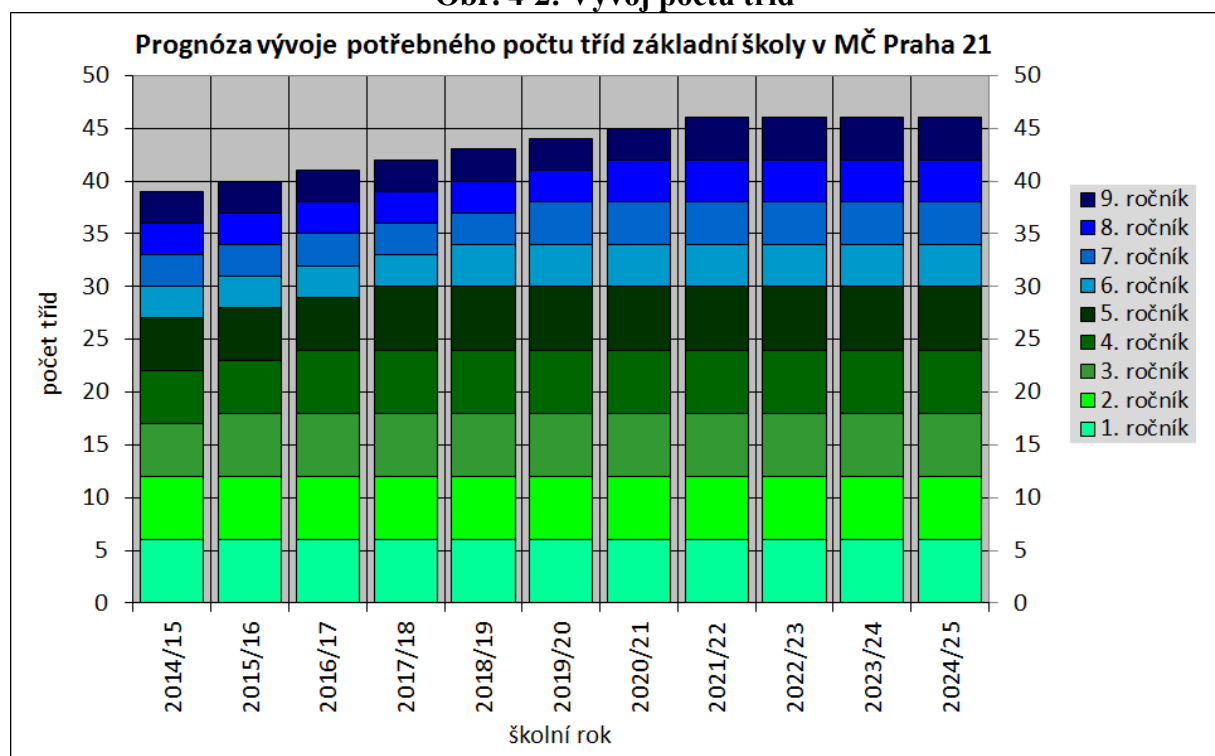
Jak již bylo řečeno, na základě prognózy počtu nových žáků se nadále předpokládá každý školní rok otevření 6 paralelních tříd 1. ročníků. I když v důsledku odchodu části žáků na víceletá gymnázia a konzervatoře by se měl počínaje 6. ročníkem počet paralelních tříd snížit na 3, resp. na 4, celkový počet potřebných kmenových tříd vzroste ze současných 39 na 46. Výhledově tedy bude třeba o 7 kmenových tříd více než ve školním roce 2014/15 (Tab. 4-3, Obr. 4-2).

Tab. 4-3: Prognóza počtu paralelních tříd jednotlivých ročníků ZŠ v MČ Praha 21

Ročník	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
1	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
2	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
3	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
4	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6
5	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6
6	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4
7	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4
8	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4
9	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4
Celkem	39	40	41	42	43	44	45	46	46	46	46

Zdroj dat: odbor školství Úřadu MČ Praha 21

Obr. 4-2: Vývoj počtu tříd

Zdroj dat: odbor školství Úřadu MČ Praha 21, zpracování vlastní

Znovu zdůrazňujeme, že výše uvedená prognóza počtu tříd předpokládá, že v každém školním roce bude po ukončení 5. ročníku odcházet zhruba 40 % žáků na víceletá gymnázia či konzervatoře. Pokud by se však v dalších letech tento podíl výrazněji snižoval, mohl by se počet potřebných kmenových tříd pohybovat až kolem 50.

5 Závěry

Analýza vývoje počtu žáků základní školy v MČ Praha 21 vychází z dat poskytnutých odborem školství Úřadu městské části Praha 21. Provádí se porovnání počtu dětí ve věku povinné školní docházky s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21 (potenciální žáci) se skutečným počtem žáků základní školy v této městské části. Při výpočtech potenciálních žáků se bere v úvahu možnost odkladu školní docházky u některých dětí i možnost odchodu na víceletá gymnázia či konzervatoře (především po ukončení 5. ročníku).

Počet dětí ve věku povinné školní docházky s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21 se od roku 2004 do roku 2014 zdvojnásobil z 516 (školní rok 2004/05) na 1 032 dětí (školní rok 2014/15). Výrazně vzrostl především počet dětí ve věku nástupu do 1. ročníku (z 57 na 177 dětí).

Skutečný počet žáků základní školy se pochopitelně od počtu potenciálních žáků (někdy poměrně výrazně) lišil. Důležité jsou především počty žáků základní školy v MČ Praha 21 trvale bydlících v této městské části. Podíly dětí ve věku povinné školní docházky s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21, které chodí do základní školy v této městské části, se pohybují v posledních letech kolem 80–90 %.

Počet žáků základní školy v MČ Praha 21, které v této MČ nemají trvalé bydliště, je poměrně malý. Počet žáků trvale bydlících mimo MČ Praha 21 přijímaných do prvního ročníku základní školy v této MČ byl (až na výjimky) každý školní rok menší než 10.

Rostoucí počet žáků měl pochopitelně za následek růst počtu školních tříd. Zatímco ve školním roce 2004/05 byly v každém ročníku pouze 3 paralelní třídy, v posledních 2 letech (2013/14 a 2014/15) se otevíralo 6 paralelních tříd prvních ročníků. I když vzhledem k odchodu některých žáků na víceletá gymnázia a konzervatoře bylo možné počet paralelních tříd počínaje 6. ročníkem snižovat, vzrostl počet kmenových tříd z 27 (školní rok 2004/05) na 39 (školní rok 2014/15).

Prognóza vývoje budoucího počtu dětí ve věku povinné školní docházky s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21 (potenciálních žáků) na dalších 10 let vycházela z demografické prognózy celé populace MČ Praha 21. Počet těchto dětí by měl být po celé období poměrně stabilní s hodnotami zhruba mezi 1 030 až 1 160.

Výchozími údaji pro výpočet prognózy skutečného počtu žáků byl stav ve školním roce 2014/15. Pro další školní roky se předpokládalo, že podíl žáků s trvalým bydlištěm v MČ Praha 21 nastupujících do prvního ročníku do jiné než spádové školy se bude postupně snižovat a škola v MČ Praha 21 nebude přijímat nové žáky s trvalým bydlištěm mimo tuto městskou část. Dále se uvažovalo, že i v dalších letech bude po ukončení 5. ročníku téměř 40 % žáků odcházet na víceletá gymnázia či konzervatoře.

Celkový počet žáků ZŠ Praha 21 by měl za uvedených předpokladů stále v nejbližších letech růst, počínaje školním rokem 2016/17 by měl být vyšší než 1 000. Pokud bude škola i nadále přijímat též děti bydlící mimo MČ Praha 21, bude celkový počet žáků ještě o tyto žáky vyšší.

Počet dětí nastupujících do 1. ročníku by se měl jen velmi pomalu snižovat ze současných cca 150 na zhruba 140. Aby počet žáků ve třídě nepřekročil 25, bylo by však stále třeba otevírat 6 paralelních tříd prvních ročníků. Po předpokládaném odchodu části (zhruba 40 %) žáků na víceletá gymnázia (od 6. ročníku) by bylo možné počet paralelních tříd snížit o 2, tedy z 6 na 4, resp. z 5 na 3. Celkový počet potřebných kmenových tříd vzroste ze současných 39 na 46. Pokud by se však podíl žáků odcházejících na víceletá gymnázia v budoucnu výrazněji snižoval, bylo by třeba výhledově kolem 50 kmenových tříd.

Poznamenejme, že všechny tyto závěry platí za předpokladu, že se skutečný demografický vývoj nebude příliš lišit od použitého scénáře prognózy a že bude v prognózovaném období rovnoměrný. Zejména v případě malých územních celků je však pravděpodobnost odchylek od předpokládaného vývoje (především co se týče migrace) i pravděpodobnost náhodných odchylek vývoje v jednotlivých letech od předpokládaných trendů vyšší než u větších populací. Pokud by například během období prognózy došlo v MČ Praha 21 k výraznému zvýšení počtu dokončených bytů (nad předpokládaných 30 bytů ročně), lze očekávat příliv mladých osob s malými dětmi a zvýšení počtu narozených, tedy i zvýšení počtu žáků základní školy.

Výsledky prognózy je proto třeba chápat pouze jako předpověď s určitou pravděpodobností. Prognózu je vhodné proto pravidelně aktualizovat na základě novějších dostupných dat.